

Ringmärkningsverksamheten vid Hammarö fågelstation 2009

Björn Ehrenroth

Hammarö fågelstation (59.15 N/13.31 E) var 2009 bemannad med ringmärkare 131 dagar, därav 123 dagar med fångst minst 4 timmar per dag. Inga märkningar utfördes i februari och juni. Under våren utfördes arbeten 14 dagar utspridda perioden 8 april-22 maj. Höstsäsongen inleddes redan 14 juli och pågick sedan med få avbrott (16/7, 22/9, 16/10, 5/11) till 7 november. I samband med avrustningen 11-12 november märktes ett fåtal fåglar, bland annat en sen rödhake.

Totalt märktes 10 186 fåglar av 70 arter. Av de märkta fåglarna var 6,0% kungsfåglar och 6,5% mesar. Detta är anmärkningsvärt låga andelar – normalt brukar dessa arter tillsammans stå för närmare hälften av fångsten. Ny märkart var trast-sångare och därmed har 155 arter märkts vid stationen.

Dagsfångster med minst 100 märkta fåglar erhöles 35 dagar, därav 12 dagar med minst 200 ex och 3 dagar med minst 300

Tabell 1. Fördelning av bemanningsdagar för märkning, nättimmar (avrundat till närmaste 10-tal) samt ringmärkta fåglar under olika månader 2009 vid Hammarö fågelstation. Ingen märkning skedde under februari och juni.

Number of ringing days, net hours and birds ringed in different months in 2009 at Hammarö Bird Observatory. No ringing activity in February and June.

Månad	Jan-Mar	April	Maj	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov-Dec	Totalt
Antal dagar	3	7	7	17	31	27	30	9	131
Antal nättim.	5	185	600	2520	5875	3200	5710	605	18700
Antal fåglar	29	130	90	1058	3791	1839	3197	52	10186

ex. Högsta dagsantalet, 347 fåglar av 15 arter, noterades 12 augusti.

Sammanlagt 15 arter märktes i antal över 100 ex: grönsiska (2028), trädpiplärka (1969), lövsångare (1322), bofink (648), kungsfågel (610), järnsparv (590), rödhake (529), talgoxe (295), gårdsmyg (256), blåmes (218), trädgårdssångare (178), gransångare (165), svarthätta (159), svartvit flugsnappare (132) och ärtsångare (103).

Följande personer arbetade som ringmärkare enstaka eller flera dagar: Björn Ehrenroth, Micael Fash, Roger Jonasson, Sven Larsson, Berne Martinsson, Anders Melin, Bimbi Ollberg, Michal Polakowski, Jan Rees, Nina Rees och Lars Schütt. Förutom att flera märkare även har arbetat

som assistenter, har följande personer hjälpt till med fångsten: Per Brolin, Monika Bronizewska, Ida Dahlgren, Klas Dahlgren, Lena Ekmark, Per Gustafsson, Anders Martinsson, Björn Martinsson, Börje Monsén, Tina Ollberg och Magnus Salmi. Michal och Monika gjorde den längsta perioden – från 18 juli till 29 augusti. Ytterligare ett antal personer har medverkat med diverse praktiska åtgärder. Samtliga tackas för ett gott arbete.

Guidning och övrig information

Vårens guidningar omfattade nästan 180 personer från sju grupper. I särklass störst var Borgå Naturvetarklubb från Finland med 57 personer. Vi hade även besök av 20 naturvårdstjänstemän från olika läns-

Även under Fågelstationens Dag 2009 var vädret utmärkt. Här visar Björn Ehrenroth en nymärkt blåmes vid informationsanläggningen.

styrelser och Naturvårdsverket. Guidningarna var utspridda perioden 9 april-22 maj.

Höstens guidningar inleddes med personal från Skatteverket i Karlstad 25 augusti och den sista visningen genomfördes 4 november. Totalt guidades 500 personer från 26 grupper.

Fågelstationens Dag, 27 september besöktes av 520 personer. Aldrig tidigare har fångsten denna speciella dag varit så dålig – endast 29 fåglar av 10 arter märktes, trots hyggligt väder. Men besökarna var glada ändå, gick tipspromenad, såg på konstutställning, köpte kaffe eller läsk och åt korv.

Sammanlagt under året guidades cirka 1 200 personer, vilket är nästan lika många

som föregående år. Därutöver har det varit en del spontanguidningar, när intresserade personer kommit för att se på och ställt frågor. Regionala tidningar har i vanlig ordning uppmärksammat stationens arbete.

Fångstmetoder och märkplatser

Nätfångsten skedde vid de fasta nätplatserna kring Spången samt nära och väster om Fyren. Vintertid och under tidig vår fångades fåglar vid stationens matningsplats. Bandspelare användes under sensommaren för fångst av trädpiplärka och i september för fångst av järnsparv vissa dagar. I oktober spelades sparv-

Under Fågelstationens dag 2009 märktes endast 29 fåglar, vilket är ett bottenrekord under åren. Vanligtvis brukar märksiffran vara runt 200 fåglar. Vädret är en viktig faktor, men trots bra väder blev märksiffran överraskande låg. Denna rödhake blev dock märkt.

ugglans och pärlugglans läten en del nätter, med magert utbyte.

Fångstinsatsen

Märksumman 10 186 fåglar i förhållande till fångstinsatsen (se tabell 1) ger 54 fåglar per 100 nättimmar. Detta är nästan lika med medelvärdet – 53 ex/100 nt – för perioden 1972-2008 (37 år).

Beroende på tillgång eller brist på medhjälpare till märkaren används normalt från omkring 10 nät och upp till 30 nät. De flesta mornar inleds fångsten vid Spången och i mån av tid och fågeltillgång dras senare näten vid södra Fyrholmen upp. Åtskilliga dagar med riklig tillgång på fångstbara fåglar dras inte hissarna i söder upp över huvudtaget. Om det i framtiden ska ske mera standardiserad fångst, bör denna utföras vid Spången-området.

Vårmärkningen

7 märkdagar i april gav 130 fåglar och lika många dagar i maj resulterade i 90 fåglar, ett ganska magert resultat. De fem vanligaste arterna var: lövsångare (31), bergfink (30), grönsiska (24), bofink (21) och rödhake (19). De två mest ovanliga fåglarna i näten var en gröngöling och en stenskvätta.

Höstmärkningen

Perioden 14-31 juli bedrevs daglig märkning med undantag av 16/7. Och resultatet blev över förväntan bra – 1 058 märkta fåglar av 43 arter. Detta ger en medelfångst på 62 ex/dag. Att lövsångaren skulle dominera i fångsten (405 ex) var väntat, men att 290 bofinkar skulle bli märkta kom som en stor överraskning. Användningen av nathissarna vid södra Fyrholmen bidrog

En varfågel märktes under hösten. Foto: Dan Mangsbo

starkt till den omfattande fångsten, som fortsatte en vecka in i augusti. Perioden 20 juli-7 augusti märktes 584 bofinkar (och ett fåtal bergfinkar). Vid tidigare års sensommarfångst har för det mesta nät använts endast vid Spången-området.

En ovanligt tidig blåhake, en gammal hane, märktes 26/7. Några andra ovanliga fåglar i näten var 2 göktytor, en kärrensångare, en mindre korsnäbb och en rosenfink.

I augusti satsade den flitige Michal bland annat på fångst av trädpiplärkor med hjälp av bandspelare. Nästan 1 900 ex märktes denna månad, med en topp 12-13/8, då 463 ex märktes. Även fångsten av lövsångare var god och 839 ex märktes. Toppdagen var 7/8 med 112 ex. Fångsten av törnskator var däremot jämförelsevis klen. Trots att många nät nyttjades de flesta dagarna kunde endast 17 ex märkas.

Ovanliga fångstarter var lärkfalk (1 ex 7/8), morkulla (1), göktyta (2), blåhake (1), trastsångare (1 ex 9/8), höksångare (3), mindre korsnäbb (1) och rosenfink (8 ex,

3 höksångare märktes under förhösten. Fanns den som häckfågel i närheten?

Foto: Michal Polakowski

därav 5 ex 7/8 = tangerat dagsrekord). Beträffande höksångare infinner sig frågan, om arten möjligen häckar någonstans i norra Vänerområdet. Vem finner Värmlands första häckning av höksångare?

September gav ett mycket magert resultat gällande såväl märkta individer som arter. Knappt en enda ovanlig art bokfördes i märkprotokollen. Med hjälp av bandspelare 5-6 dagar i mitten av månaden fångades rätt många järnsparvar. Bästa dagen var 15/9 med 141 ex. Arten toppade septemberlistan med 444 märkta fåglar, före både rödhake (277) och kungsfågel (295). Kungsfågeln hade en bottensäsong med totalt för hela året endast 610 individer.

Den stora arten i oktober var grön-siska, som uppträdde talrikt nästan hela månaden. 1 777 ex märktes och bästa dagen var 15/10 med 180 ex. Det bör påpekas, att bandspelare inte användes för denna fångst! Märkningen av gransångare var jämförelsevis god. Sammanlagt i september-oktober märktes 158 ex, med 6/10 som bästa dag (21 ex). Några ovanliga

Stationens första trastsångare renderade Michal och Monika varsin pizza.

Foto: Michal Polakowski

fåglar i näten var skäggmes (2), varfågel (1), steglits (1) och vinterhämpling (3).

Nya dags- och årsrekord

I årsrapporten 2006 presenterades de högsta dags- och årssummorna för antalet märkta individer av ett stort antal arter. Därefter har en del nya rekord satts de följande åren. Årets nya högsta summor är följande: trädpiplärka – 242 ex 12/8, 1969 totalt, härmsångare – 5 ex 2/8 (tangerat dagsrekord), 41 ex totalt, bofink – 121 ex 26/7, 648 ex totalt och grönsiska 2028 ex totalt.

Invasionsfåglar

Knappast en enda invasionsart visade sig i större antal. Endast en sparvuggla och

två pärlugglor märktes, trots flera nattfångstförsök under senhösten.

Gråspett observerades 3 dagar i oktober – 6/10, 10/10 och 20/10. Endast 3 märkta spillkråkor tyder på obefintlig vandringsaktivitet. Även större hackspett fångades i litet antal (7 ex). Trots 14 obs.dagar för mindre hackspett, varav 9 dagar i augusti, kunde endast en individ märkas. Enstaka tretåiga hackspettar noterades 3 dagar i oktober – 5/10, 6/10 och 10/10.

Sidensvansar visade sig bara 6 dagar 6/10-11/11, som mest ett 20-tal fåglar vid ett par tillfällen i november. Flertalet mesarter besökte området i litet antal. Det var bara talgoxe som uppträdde i mera normal omfattning. För femte året i rad

2028 grönsiskor inklusive denna märktes under året, vilket är totalrekord för arten. Totalt har 15 492 grönsiskor märkts under åren som dessutom har givit 43 värdefulla återfynd.

Foto: Dan Mangsbo

visade sig talltitor i ovanligt litet antal – endast 12 ex kunde märkas. Medelfångsten per år 2005-2009 är 20 individer. Märksummorna för nötväcka och trädkrypare visar på viss vandringsaktivitet.

Nötskrikor passerade i rätt litet antal, som mest 30 ex på sträckförsök 25/9. Enstaka eller ett par nötkråkor noterades 4 dagar – 21/8, 22/8, 7/9 och 6/10. Till skillnad från grönsiskorna uppträdde gråsiskor i mycket litet antal, med få obs.dagar antecknade.

Flockar med korsnäbbar på sträck och sträckförsök sågs åtskilliga dagar från 21/5 till början av november. De två bästa dagarna var 24/8 (300 sträckande) och 7/9 (350 sträckande). Enstaka bändelkorsnäbbar noterades 3 dagar – 27/8, 10/9 och 14/9. En ensam tallbit gjorde sträckförsök 31/10 och 1/11 (samma individ?). Slutligen indikerar 92 märkta domherrar, huvudsakligen i oktober, en medelmåttig flyttningsaktivitet.

Mindre korsnäbb sträckte ofta under året men endast 2 ex fastnade i näten och kunde ringmärkas. Foto: Michal Polakowski.

Tabell 2. Uppträdandet av invasionsarter / partiella flyttare hösten 2009 vid Hammarö fågelstation; vandringsrörelsernas relativa styrka.

The occurrence of irregular migrants in autumn 2009 at Hammarö Bird Observatory; relative strength of the movements.

6 - mycket kraftig (<i>very strong</i>)		2 - svag (<i>weak</i>)	
5 - kraftig (<i>strong</i>)		1 - mycket svag (<i>very weak</i>)	
4 - ganska kraftig (<i>rather strong</i>)		0 - inga observationer (<i>no observations</i>)	
3 - måttlig (<i>moderate</i>)			
<hr/>			
<i>Nyctea scandiaca</i>	0	<i>Parus montanus</i>	1
<i>Surnia ulula</i>	0	<i>P. cinctus</i>	0
<i>Glaucidium passerinum</i>	1	<i>P. ater</i>	2
<i>Asio otus</i>	0	<i>P. caeruleus</i>	2
<i>Aegolius funereus</i>	1	<i>P. major</i>	3
<i>Picus canus</i>	2	<i>Sitta europaea</i>	3
<i>Dryocopus martius</i>	2	<i>Certhia familiaris</i>	3
<i>Dendrocopos major</i>	2	<i>Garrulus glandarius</i>	2
<i>D. leucotos</i>	0	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	2
<i>D. minor</i>	1	<i>Carduelis flammea</i>	2
<i>Picoides tridactylus</i>	2	<i>Loxia leucoptera</i>	2
<i>Bombycilla garrulus</i>	2	<i>Loxia cur./pyt.</i>	3
<i>Aegithalos caudatus</i>	3	<i>Pinicola enucleator</i>	1
		<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	3
<hr/>			

Gör som många medlemmar i KOF.

Köp handkikare, tubkikare
och fotoutrustning hos

Expert Mitt i City

på Järnvägsgatan i Karlstad.

Här finns kvalitetsmärken som Leica,

Swarovski, Zeiss och Kowa m. fl.